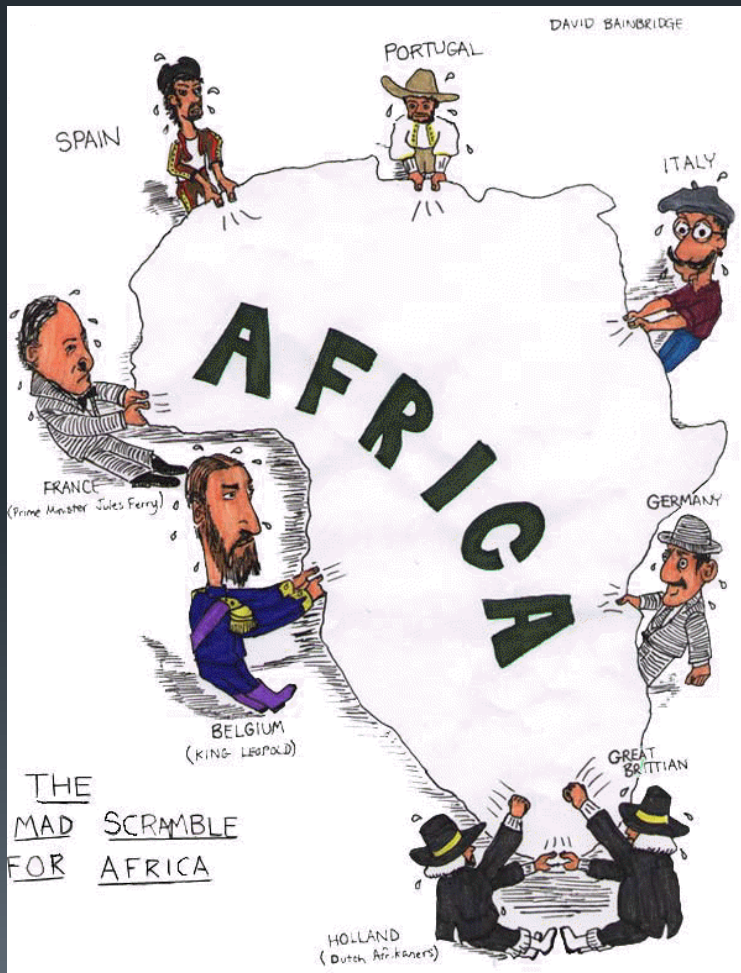

IMPERIALISMIN AIKA

1870 - 1914

IMPERIALISMIN SYITÄ

- imperialismi oli maailmanvalta- ja politiikkaa, joka johti lähes koko Afrikan ja suuren osan Aasiasta joutumiseen suurvaltojen siirtomaiksi

1. Taloudellisia syitä (teollistuminen eteni Euroopassa):

- raaka-aineita, halpaa työvoimaa, markkina-alue

2. Nationalistisia (poliittisia) ja strategisia syitä:

- suurvallan tuntomerkki ja arvovallan symboli

3. Muita syitä:

- väkiluvun kasvaminen → Euroopasta liikaväestöä
- lähetystyö ja "the White Man's Burden"
- liikenne- ja asetekniikan kehitys & darvinismi

IMPERILISMI AFRIKASSA

- Berliinin konferenssi 1884: ranta-alueen haltija saa ottaa sen takaisen sisämaankin → alkaa kilpajuoksu Afrikkaan
 - Englanti: Cecil Rhodesin Kap-Kairo –suunnitelma (rautatie); 1/3 maasta ja 2/3 väestöstä
 - Ranska: P-Afrikassa Atlantti-Pun.meri –suunnitelma; Engl. pääsi väliin
 - Saksa: Itä- ja Lounais-Afr. (nyk. Namibia ja Tansania)
 - pilasi Englannin Kap-Kairo -suunnitelman (ajamassa vastakkaisiin leireihin seuraavassa sodassa)
 - vähäisempiä siirtomaavalloituksia Italialla, Belgialla, Portugalilla ja Espanjalla
 - itsenäisiksi jäivät vain Liberia ja Etiopia

- British
- Spanish
- German (Later British)
- French
- Portuguese
- Italian
- Belgian

IMPERIALISMI AASIASSA

- Englanti syrjäyttänyt kilpailijansa Intiassa jo 1700-luvulla
 - erittäin tuottoisa siirtomaa: suuri väkimäärä (markkina-alue Englannin teollisuudelle) ja halpoja raaka-aineita (puuvilla)
- Kiina pyrki sulkeutumaan länsimaisilta vaikutteilta
 - 1800-luvun lopussa suurvallat jakoivat Kiinan aseellista painostusta käyttäen kaupallisiksi etupiireikseen, mutta maan valtava koko ja vaikeakulkuisuus pelasti siirtomaan kohtalolta (puolisiirtomaa)
- Japani luopui sulkeutuneisuudestaan amerikkalaisten laivatykkien uhan edessä (amiraali Perry 1853)
 - Japanissa ymmärrettiin uudistukset ainoaksi keinoksi torjua siirtomaakohtalo

-
- teollisuusvakoilulla ja ulkomaisia asiantuntijoita palkkaamalla Japanista muutamassa vuosikymmenessä teollisuusvaltio, jonka armeija ja laivasto uudistettu länsimaisen mallin mukaisiksi
 - mukaan imperialismiin alistamaan naapureita (Korea ja Kiina)
 - muita siirtomaahankkeita Aasiassa:
 - Ranskalla Indokiina; Hollannilla Itä-Intia (Indonesia); USA:lla Filippiinit; Venäjällä kiinalainen Mantšuria ja Korea

SIIRTOMAASELKKAUKSIA

- Sepoy-kapina Intiassa 1857-58: kauppakomppanian intialaisen armeijan kapina brittejä vastaan (kukistettiin verisesti)
 - Intia kauppakomppanialta kruununsiirtomaaksi
- Buurisota 1899 – 1902: Etelä-Afrikan hollantilaisperäisen siirtolaisväestön itsenäisyysota brittejä vastaan (britit voittivat)
 - Saksa tuki buureja avoimesti: Saksan ja Englannin välit huononivat
- Fašodan selkkäus 1898: Ranska ja Englanti sodan partaalla Sudanin omistuksesta
 - Ranska antoi periksi ja mahdollisti brittien Kap-Kairo –haaveen jatkon
 - alku kahden perivihollisen välien lämpenemiselle (ks. 1. ms)
- Venäjän-Japanin sota: etupiirien yhteentörmäys Koreassa (käsitellään myöhemmin)

IMPERIALISMIN VAIKUTUKSIA:

- suurvaltojen välisten jännitteiden kasvu:
 - kyynärpäätaktiikka ja koetut pettymykset kiristivät välejä
 - suurvaltojen voimatasapaino muuttui siirtomaiden takia
 - vanhat ystävyysuhteet kärsivät ja uusia syntyi
- länsimaiden (mukaan lukien USA ja Japani) maan kasvu
 - hallitsivat yli puolta maapalloa

